

BUYÜK BİR HOCA, BUYÜK BİR HUKUKÇU :
BAHA KANTAR

Yazan: *Prof. Dr. Nurettin KUNTER*

Arkadaşları, meslekdaşları ve yetiştirdiği on binlerce talebeden İstanbul'da bulunabilenleri, geri dönülmez bir yolculuğa çıkan Ord. Prof. Baha Kantar geçen haftanın yağmurlu bir gününde gözleri yaşlı teşvi ettiler.

Ord. Prof. Baha Kantar sekiz sene İstanbul Hukuk Fakültesinde emek vermiş, Ankara Hukuk Fakültesinin kuruluşunda kendisine vâki daveti kabul etmiş ve 25 sene de Ankara Hukuk Fakültesinin ceza hukuku kürsüsünü tam bir salâhiyetle işgal eylemiş ve memlekete on binlerce talebe yetiştirmiştir. Merhum, Ankara Hukuk Fakültesinde uzun zaman Dekanlık da yapmış, Fakülteye değerli hizmetlerde bulunmuştur. Fakültenin yeni bir binaya kavuşmasında büyük gayretleri geçmiştir.

Merhumun talebelerinden biri ve halefi olan Profesör Faruk Erem, onun, yirmi iki yıl kadar önce, ceza hukuku dersine başlarken şu sözleri söylediğini nakleder: "Bu müessese Atatürk tarafından açılmıştır. Çocuklar gözünüzü açın. Eğer bu memleketin yükselmesini istiyorsanız, Atatürkün ne yapmak istediğini, ne düşündüğünü anlamağa çalışın. Bana gelince, ben burada hocayım. Ama Türk ordusunda vazife gören bir nefer ne kadar şerefli bir iş görüyorsa, benim vazifem de o kadar şereflidir".

Merhum az fakat özlü eser vermiştir. En büyük eseri üç cildlik "Ceza muhakemeleri usulü" kitabıdır. Üçüncü basısı yapılan bu eser, çok titiz bir çalışmanın mahsulüdür. Hoca cümleleri ve kelimeleri üzerinde durmuş, onları bir kuyumcu gibi işlemiştir. Yakın mesai arkadaşı Profesör Erem, bir satırına bazan bir hafta emek sarfettiğini söylemektedir. Alman kaynaklarına da başvurmak suretiyle hazırlanan bu eser, müellifin şahsi görüşleri kadar, bizlere ceza usulü hukukunda Alman dokt-

rinini ve tatbikatını da nakletmesi bakımından da çok büyük bir değer taşımaktadır. Ceza usulü hukukunun çetin meseleleri ile karşılaşan hukukçular, müşküllerini yenmek ve ceza usul kanunlarımızı daha iyi anlayabilmek için daha uzun zamanlar bu esere başvuracaklardır.

Ord. Profesör Kantar düşündüğünü söyleyebilen, lâfını esirgemeyen bir insandı. Son dersinde bunun sebebini şöyle anlatmıştı: “Tedris hayatı bir dostluk camiasıdır. Sizlere acı sözler de söylediğim olmuştur. Sunu iyi biliniz ki sizlere icabında acı söylemesini bilenler, sizin en hakiki dostunuzdur”. Merhum talebelerine çok şey öğretmiştir. Bunların başında hukukun dürüstlük, objektiflik olduğu gelir. Dürüstlük ve karakter mevzuundaki hassasiyeti kadar, irşat edici nasihatlerini esirgememesi ile tanınmış olan Ord. Prof. Baha Kantar, 1953 yılında yaş haddi dolayısıyla emekliye ayrılmıştı. O sene Ankara Hukuk Fakültesi'nin 28 inci ders yılı açılırken, arkadaşları ve talebeleri onun meziyetlerini, memleketin ilim hayatına yaptığı hizmetleri andılar. O senenin açılış dersini merhum verdi. Tedris hayatını kapıyan bu açılış dersinde, Ord. Prof. Baha Kantar, âdeta hukukî vasiyetini yaptı.

Merhum, bu son dersinin mevzuu olarak hâkimleri seçmişti. Aşağıdaki satırlar, hâkimlerin kanun karşısındaki durumlarını tetkik eden son dersinden alınmıştır: “Şurası muhakkaktır ki, bugün, faaliyetlerinde hukuk kaidelerini tanıyan devletler, kaza vazifesini görenlerin tam bir istiklâle sahip olmalarını kabul etmişlerdir”. “Millet iradesini izharda tamamiyle müstakil olduğu cihetle, onun vekilleri olan hâkimlerin de vazifelerini icrada tam bir istiklâl sahibi olmaları lâzımdır”. “Teşkilât Esasiye kanunumuz, hâkimin istiklâlini tahkim için bunu teminata bağlamıştır: Hâkim kanunun tayin etmiş olduğu haller haricinde azledilemez. Fikrime göre, hâkimi rızası olmaksızın görmekte olduğu davadan ayrıp yedeğe almak da azildir”.

“Gene fikrime göre tekaütlük yaşı henüz gelmemiş fakat muayyen bir seneyi doldurmuş olan hâkimleri tekaüde sevk etmek hakkını hükûmete veren kanun da, hâkimin bitaraflığını ihlâl edeceği cihetle onun istiklâlini rencide eder. Tekâütlük sinnine gelmiş olan bir hâkimin vazifesini temdid etmek de gene yukarıda arzettiğim sebeplerden dolayı esas teşkilât kanununa aykırıdır”.

“Kaza kuvvetine hürmet ve emniyet için diğer iki teminatın daha bulunması lâzımdır: Bunlardan biri muhakeme usulünde teminat, diğeri adliye teşkilâtında teminatdır. Usule müteallik teminat, muhakemeinn aleni olması, davacı ile davalının aynı hak ve vazifelere sahip bulunması

gibi hallerdir ki bunlar ceza ve hukuk muhakemeleri usullerinde birer birer gösterilmiştir”.

“Geniş olan, fakat bir çok yerlerde münakalat vasıtalarından mahrum bulunan, hususile kış mevsiminde bir çok yolları kapanan bir memlekette, bu haller devam ettiği müddetçe, istinaf mahkemeleri tesis etmenin adalet için bir teminat olacağına çok şüpheliyim”.

“Temyiz mahkememizin işlerini çoğaltmaya saik olan sebeplerin en başında, kanun yapmak tekniğinin fena olması gelir”.

“Meşrutiyet bize iyi bir adalet cihazı bıraktı. Bu cihazı daha ziyade tekemmül ettirmek bize düşer. Gönlüm, memleketi ve adaleti sevenlerle birlikte şunu istiyor ki, bizim neslin gelecek nesle bırakacağı adalet cihazı, geçmişin bize bıraktığından daha üstün olsun.”

Talebesi olmak şerefine eremediğim, fakat kitaplarından ve irşatlarından her zaman istifade ettiğim, teveccühüne mazhar olduğum Ord. Prof. Baha Kantara Tanrıdan rahmet dilerken, onun son dersinde, kürsüden inerken söylediği şu son sözlerini nakletmeği bir vazife biliyorum:

“Şimdi, beni seven eski ve yeni bütün talebelerim, size söylüyorum: Eğer hayatta bulunduğum müddetçe fâni benliğimi, öldükten sonra ruhumu memnun ve şad etmek isterseniz, hafızanıza naksetmenizi istediğim şu sözlerimi daima hatırlayınız: Dürüst olunuz, dürüst olunuz, dürüst olunuz.”